

якому профілі навчання. Курсами подвійного призначення є також: «Міжкультурна комунікація», «Критичне мислення», «Медіаграмотність», «Статистика», «Логіка», «Маркетинг», «Особистісний розвиток», «Відповідальне батьківство», «Театр», «Декоративне мистецтво та ремесла», «Мода і стиль» тощо.

У ході дослідження також були розглянуті проблеми вибору форм організації освітнього процесу. Зокрема, запропоновано за класно-урочної системи запроваджувати мережеву форму навчання, проєктні тижні, освітні студії та дослідницькі лабораторії. Також рекомендовано організувати профільне навчання за двома моделями: організація освітнього процесу з усталеними класними колективами, учні яких навчаються за одним профілем, або мультипрофільне навчання, за якого учні об'єднані у класи для відвідування спільних занять і в малі групи – за обраними профільними предметами. Також учні одного або різних років навчання можуть об'єднуватись у групи за обраними курсами за інтересами.

На основі результатів дослідження здійснюватиметься розроблення навчально-методичного забезпечення профільної освіти академічного спрямування. Педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти (ліцеїв) отримують практичні рекомендації зі складання освітньої програми закладу освіти, інноваційні моделі формування профілів навчання академічного спрямування на основі модельних навчальних програм обов'язкового компонента змісту профільної середньої освіти.

Принципи формування обов'язкового компонента змісту профільної середньої освіти

*М. В. Головка,
доктор педагогічних наук, професор,
Інститут педагогіки НАПН України*

У процесі виконання наукового дослідження було з'ясовано, що обов'язковий освітній компонент профільної середньої освіти доцільно розглядати як її системотвірний чинник, що визначає особливості формування профілів навчання академічного спрямування. Обов'язкові освітні компоненти формуються залежно від специфіки конкретного кластеру/профілю та можуть реалізовуватися як самостійні навчальні предмети, інтегровані курси (відповідної галузі та міжгалузеві), окремих навчальних модулів, або блоків.

Теоретичний базис для визначення принципів формування обов'язкового компонента змісту профільної середньої освіти склали концептуальні положення щодо створення умов для усвідомленого, відповідального та виваженого вибору здобувачами відповідного спрямування, предметів та спеціальних курсів, пріоритетності забезпечення задоволення освітніх потреб і запитів учнів відповідно до їхніх уподобань і здібностей, формування ключових компетентностей, важливих для успішного життя. Розвитком таких підходів є циклічна структура (адаптаційний та профільний цикли), що забезпечує

поступове посилення профілізації, а також максимальна гнучкість і варіативність змісту обов'язкового компонента профільної середньої освіти як умова формування індивідуальної освітньої траєкторії її здобувачів.

Основними принципами формування обов'язкового компонента профільної середньої освіти визначено:

спрямованість змісту обов'язкових компонентів профільного навчання за конкретними кластерами на формування у здобувачів наукової (природничої та соціальної) картини світу, цілісного життєствердного образу світу, висвітлення ідей для сталого розвитку, усвідомлення глобальних викликів сучасності, що постають перед людством, та перспектив і шляхів їх подолання;

відповідності змісту обов'язкового освітнього компонента стратегічним функціям профільної середньої освіти та операційним функціям кластеру/профілю навчання: формування у здобувачів ключових;

компетентностей, важливих для відповідальної взаємодії з природою та соціумом в умовах глобальних викликів, з одного боку, та його спрямованість на формуванні профільно орієнтованих способів діяльності;

профільної пропедевтики, що реалізується через наявність адаптаційного циклу на першому році навчання в академічному ліцеї (1 семестр 10 клас) та профільного циклу (11 та 12 класи);

послідовного та поступового посилення профільності гочерез навчальні предмети поглибленого рівня та спеціальні курси, що формують (посилюють) профіль, поступове зменшення обсягу навчального часу на опанування обов'язкового компонента інваріантного змісту та збільшення навчального часу на вивчення обов'язкового компонента за обраним профілем і вибіркового освітнього компоненту;

відкритості та гнучкої інтеграції обов'язкових освітніх компонентів профільної освіти основного та поглибленого рівнів, що передбачає можливість їх коригування (доповнення, розширення, звуження) на різних циклах залежно від динаміки запитів здобувачів та умов конкретного закладу освіти, а також формування різних моделей реалізації обов'язкового освітнього компонента за обраним профілем (вивчення окремих розділів поглибленого курсу, змішаних курсів, сформованих на основі основного та поглибленого рівнів тощо).

Компетентнісний контекст формування змісту навчання української мови в умовах профільної диференціації

Компетентнісний контекст формування змісту навчання української мови в умовах профільної диференціації

*О.М. Горошкіна,
доктор педагогічних наук, професор,
Інститут педагогіки НАПН України*

Зміст шкільного курсу української мови визначають такі чинники: мета навчання, освітні результати, предмет вивчення. Навчання будь-якого предмета